

THE PUNISHER

Ohjaus: Mark Goldblatt.
Käsikirjoitus: Robert Mark Kamen, Boaz Yakin. Pohjautuu Marvel-sarjakuvahahmoon. Rooleissa: Dolph Lundgren, Louis Gossett Jr., Jeroen Krabbe, Kim Miyori, Bryan Marshall. Australia 1990.

Punisher, jonka tämänhetkisiä seikkailuja voi lukea Semicin omaperäisesti *Sarjakuvalehdiksi* nimeämästä Marvel-julkaisusta, on suurella vaivalla sovitettu action-elokuvaksi.

Elokuvan tarina on sarjakuvamaisen ohut: ex-poliisi Frank "The Punisher" Castle on viisi vuotta listinyt rikollisia kokopäivätoimisesti, mutta tuloksena on vain se, että Japanin yakuza-mafia alkaa kaapata perinteisesti sisilialaisille kuuluneita markkinoita Amerikassa. Yakuzan johtajatar, Lady Tanaka, kidnappaa yhteistyöstä kieltäytyvien mafiaherrojen lapsoset. Punisher päättää pelastaa lapset, vaikka joutuisi tappamaan kaikki muut. Niin kuin joutuukin.

Tunnelmitään elokuva myötäilee hyvin Marvel-sarjakuvaa, mutta elokuvana tuote on sen verran kömpelö, ettei sitä tietääkseni päästetty Jenkeissä iankaan teatterilevitykseen. Suomeenkin se saapui videolla osapuilleen samaan aikaan kuin Lontoossa teattereihin.

On toki koko joukko action-elokuvia, jotka eivät juonellisesti kapua juurikaan Punisherin yläpuolelle, mutta useimmissa on sentään JO-KIN yleisöön vetoava elementti. Naseva dialogi, huumori/ilseironia, vetävä tähti, camp-henkinen reilystys tms. Mutta kun Punisher-elokuvan kohokohdaksi muodostuu alkutekstien design-suunnittelu, on jotain pahasti alikossa.

Dialogi suosii täysin huumoritonta uhoamista, se ainoa vitsikin on suora repliikkilainaus **Verhoovenin Robocopista**. Pääosaan pystytetty **Dolph Lundgren** onnistuu edelleen pitämään kynttilänsä visusti vakana alla. Vähäpuheisen Punisherin rooli ei erikoisempia näyttelijänlahjoja toki vaadikaan, mutta kulttinäyttelijä **Schwarzeneggerin** pierussaakin on enemmän elämäntuskua kuin Lundgrenin suunmutristelussa.

Joitakin visuaalisesti onnistuneita tuokioita tähän Australiassa kuvattuun posotteluun on mahduttu, mutta parempaa jälkeä ohjaaja **Goldblattilta** olisi odottanut. Vastaahan mies sentään upeasti toimivan *Terminator*-elokuvan leikkauksesta.

Punisherin leikkausta on vaikea mennä arvioimaan, sillä Suomen videomarkkinoita varten se on leikattu uudelleen lain edellyttämään asuun. Metritolkulla toimintaa on jäänyt maahantuojan lattialle: ajassa mitattuna Suomi-versio on vartitunnin alkuperäistä lyhyempi. Maahantuojia ei myöskään ole ymmärtänyt hyödyntää Punisherin jo olemassaolevaa suomalaisnimeä *Tuomari*, vaan on ristinyt raiinan *Frankisijaksi*.

Harto Hänninen

TEENAGE MUTANT NINJA TURTLES

Ohjaus: Steve Barron. Käsikirjoitus: Bobby Herbeck, Todd W. Langen. Pohjautuu Peter Lairdin ja Kevin Eastmanin luomiin hahmoihin. Hahmot: Jim Henson's Creature Shop. USA 1990.

Kuka olisi uskonut, kun Teenage Mutant Ninja Turtles-sarjakuvalehti julkaistiin ensimmäisen kerran 1984, että kuultua vuotta myöhemmin samoja hahmoja voi lukemisen lisäksi myös kuunnella, syödä ja katsoa TV:stä ja valkokankaalta.

Batmanin menestykseen verrattava hyöky-aalto löydy nyt yli jenkkinä näiden teini-ikäisten mutanttiniinjakilpikonien hahmoissa. *Teräsmiehen* luojien surkea kohtalo ei kuitenkaan toistu: Mutanttiniinjakilpikonien "isät", nyt jo hävyttömän rikkaat **Kevin Eastman** ja **Peter Laird**, ovat viisaasti pitäneet tekijänoikeudet hallussaan ja nettoavat jokaisesta TMNT-napista, paidasta, pelistä, animaatio-sarjasta ja sadasta muusta tuotteesta, jotka heidän luomuksiinsa liittyvät.

Jotta voiri arvostella uuden TMNT-elokuvan (joka muuten on ihan oikea live action-filmi) oliin pakotettu yömään omat taalan leffan lisäksi myös TMNT-sarjakuviiin (1 kokoelman 5 painos, vuodesta 1986 lähtien), jotka tähän asti (ja tästä eteenpäin) oliin kiertänyt kaukaa ohi. Voinhan ainakin sanoa oleen mukana luomassa kahta uutta miljoonääriä USA:han.

Itse TMNT-sarjakuvat ovat parodianomainen kokoelma muista sarjakuvista (ja hieman elokuvastakin) luttuja tapahtumia ja lainauksia, jotka on liitetty neljän teini-ikäisen mutanttiniinjakilpikonan, **Leonardon Michaelangelon**, **Donatellon** ja **Rafaelin**, elämään.

Perinteisiä Kung Fu-sarjakuvia myötäillen etenevät tapahtumat yön pimeinä tunteina kosteilla kujilla, talojen katoilla ja viemäriverkostoissa koston ja valtataistelun merkeissä rikollisia ja itämaisten ammattilappajien k'aane- ja vastaan.

TMNT-sarjakuvien piirrostyylillä on jotain, mitä vastoin erinomaisen sujuvaa ja paikoin myös hauskaa, mikä erottaa TMNT:t muista Kung Fu-sarjoista. Lisäksi tapahtumien visuaalinen kuljetus on hyvin elokuvamaisista, niiltä pohjalta itse elokuvan tekeminen lienee ollut varsin helppoa.

Menestyksen salaisuus löytynee kuitenkin siitä ristiriidasta, joka syntyy näiden kilpikon-

nien hullunkuristen hahmojen ja heidän vakavahenkisen oikeuden puolesta taistelemisensa välille.

TMNT-elokuvan simpelli juoni noudattaa löyhästi TMNT-sarjien sisältöä, tunnelma on sarjikselle uskollinen ja visuaalisuus - kerrankin - samaa tasoa elokuvalle esikuvina olleiden sarjien kanssa; sarjakuvien maailma on ymmärretty ja käännetty oikein elokuvan kielelle.

Suurin ongelma löytyy hahmojen elävöittämisessä, nimenomaan kasvojen osalta. Huolimatta muuten notkeasta liikehdinnästä ja taistelemisesta nämä muovinaamat ovat kuin kivi-patsaita esim. Kermit-sammakkoon verrattuna. Asiaa eivät auta Jim Hensonin työpajan luoma hienomekaniikka-robotiikka 78 kasvonliikkeen, vaahtomuovi eikä silmien räpytely. Ainoa poikkeuksen tekee kilpikonien oppi-isä, Splinter-rotta, jonka hitaaseen arvo-kuuteen jäykät kasvon liikkeet sopivat mainiosti.

Elokuvana TMNT on epätasainen, ikuisilta tuntuvalta taistelukohtaukset tuovat mieleen vanhat Bud Spencer & Terence Hill -leffat ja rauhallisemmat jaksot miltei lähettävät katsojan toiselle kanavalle nukkumatin huomaan. Epätasaisuus jatkuu hahmojen persoonissa. Rafaelin noustessa muuten tasaisesta vihreästä massasta liikaa esille, ja hukkeanimaatio-jaksoissa, joiden tekemisessä tuntuvat rahat loppuneen kesken.

Vitsit olivat kuitenkin parhaimmillaan **Eddie Murphyn** luokkaa, yleisö eli, taputti ja hurrasi jenkittyiliin sankareille läpi leffan ja mikä tärkeintä: Tälle vuodelle lyödään jälleen uskottomat pohjat lipputuloiissa (leffaan käytetyt \$ 12 milj. tuottivat 10 päivässä \$ 50 milj. takaisin).

Niin uskottomat, että elokuvan suosion huolestuttamat ryhtiliikkeet varoittavat kadunkulmien olevan kohta ohikulkijoita potkivien pikku mutanttiniinjakilpikonien kansoittamat....

J. Murtosaari
 Los Angeles

ROBOCOP 2

Ojaus: Irvin Kershner. Käsikirjoitus: Frank Miller, Walon Green. Rooleissa: Peter Weller, Nancy Allen. USA 1990.

Toinen paikallinen menekkileffa on tietysti Robocop 2, joka kiinnostanee sarjiväkeä **Frank Millerin** (yhdessä **Walon Greenin** kanssa) siihen tekemän käsikirjoituksen vuoksi. Kun en ole nähnyt Robocop ykköstä enkä lukenut Robocop-sarjiksia, en voi verrata tätä kakkososa mihinkään - paitsi tietysti Mr. Millerin muuhun tuotantoon.

Hoti leffan alkumetreistä lähtien, Millerin tummanpuhuva maailmankuva aukeaa yön ritarista tuttuun aiheiden ympärille: TV:n satiriinen käsittely, kaaos kaduilla, väkivalta, isokenkien valtataistelu, tunteeton oman edun tavoittelu ja koko systeemin korruptoituneisuus.

Jenkittyiliin leffan teema on jälleen kerran kasattu tälläkertain ohtymättömän aiheen, uuden huumeen ympärille. Tarina on kuitenkin varsin munaton, keskinkertainen ja epätasainen, vaikka mukaan on ripoteltu hyviäkin

J. Murtosaari
 Hollywood

DICK TRACY

Ohjaus: Warren Beatty. Käsikirjoitus: Jim Cash, Jack Epps Jr. Pohjautuu Chester Gouldin luomiin hahmoihin. Rooleissa: Warren Beatty, Charlie Cor-smo, Michael Donovan O'Donnell, Jim Wilkey, Al Pacino, Madonna, William Forsythe, Mandy Patinkin, Dustin Hoffman, Mary Woronov. USA 1990.

Kun menette katsomaan Dick Tracy -elokuva, unohtakaa *Dick Tracy*-sarjakuvaa! Silloin voitte nauttia elokuvasta täysin rinnoin, mieltimättä, miten kaikki on jotenkin tuttua, mutta niin vierasta ja koreaa.

Warren Beattyn Walt Disney Picturesille ohjaama *Dick Tracy* on selkeästi 1980-luvun lopun muokkaus vanhasta klassikkosarjiksesta. Suurella rahalla teetetyn ja mainostettuna se herätti miinussa ennakoosanteen *Batman*-leffan kaltaisesta keskosesta. Myös elokuvan traileri vahvisti vaikutelmaa.

Pelkoni oli kuitenkin turha. Koko perheen *Dick Tracy* on vallan erinomaista viihdettä: Tarina, johon on lisätty D.T. - sarjiksista puuttuvia ulottuvuuksia, etenee toimivasti ja sulavasti, filmi on yksityiskohdiltaan viimeistelty ja teknisesti huipputasoa ja näyttelijät ovat saadessaan tilaisuuden irrotella myös osanneet useimmiten käyttää tilaisuuden irrotella myös osanneet useimmiten käyttää tilaisuuden edukseen. Hampaankoloon jäi vain vähän kaiveitavaa.

Mielenkiintoista *Dick Tracy*ssä on sen uudenlainen sarjakuvateollisuuden lähestymistapa. Kokonaan lavasteissa filmattu, suurelta osin pienoismalleista ja mattemaalauksista rakennettu miljöö toimii täydellisesti elokuvan sarjakuvista lainatun värimaailman kanssa.

Voimakkaiden perusvärien (sininen, punainen, keltainen ja vihreä) runsaan käytön luulisi pilaavan leffan kuin leffan ja saavan kaiken maistumaan äkköiltä karamellilta, mutta homma toimii. Tavallinen katsoja ei todennäköisesti kiinnitä huomiota sen enempää *Dick Tracy*n kanarialinnun keltaiseen vaatotukseen kuin kirkuvan punaisiin ikkunoihin tai kirkkaan vihreisiin autoihin.

Kaikki on tarkkaan harkittu sävy sävyyn ja vaikka epäonnistumisen riski odottaa tällaisessa kokelussa jokaisen nurkan takana, on uskalettu pelata upporikasta ja rutiköyhää.

Vanhoista 1930 - 40 - lukujen gangsterifilmiklassikoista on lainattu filmiin leikkauksista lähtien parhaita ja tehokkaimpia ideoita (lienevätkö peräti kunnianosoituksia?), filmin väkivalta on myös peräisin näistä klassikoista (*Dick Tracy*ssä ei roisku pisaraakaan verta, vaikka toiminta nousee välillä teurastuksen asteelle), kameran liikkeitä on rajoitettu vastaamaan paremmin filmin "sarjakuvatodellisuutta" ja yleistunnelmaa on kuin vanhoissa musikaaleissa, korostetun hiottu ja steriili.

1930-luvun lailltomuudet, lama ja gangsteriterrori esitetään tämän todellisuuspako-maailman puitteisiin laimennettuna lastenviitteenä.

ideoita. "Uutta" Milleriä tarina ei tarjoa. Erityisesti lapsinkollisten maailmasta olisi aihetta hieman syventämällä saanut todella kipeää tavaraa. Myös leffan huumorisuus olisi kaivannut lisää puristusta ollakseen hersyvää. Tilaisuus siihen olisi ollut mitä parhain.

Takaumat kesken tarinaa eivät oikein toimi ja animaatiojaksossa on häiritsevää jäykkyyttä. Leffan trikit, ym. erikoistehosteet ovat erinomaista tasoa.

Itse Robocop on varsin persoonaton peltikasa ja muiden roolihaamojen liikkussa samalla tasolla jäi leffan loputtua käteen pelkkä tyhjä coke-muki. Roskakakin voi olla nautittavaa, mutta nyt Miller hankki vain pulun untuvan hattuunsa.

J. Murtosaari
 Hollywood

Luonnollisesti elokuvalla on voimakkaat visuaaliset kiinnikkeet sarjakuvaesikuvansa. Suurin osa näyttelijöistä peittää kasvonsa jos jonkinlaisella vappunenälä ja -naamarilla (kaikki *ihania* luomuksia *Dick Tracy*-sarjiksien pohjalta), mutta **Warren Beatty** ei *Dick Tracy*nä ole alistunut ripustamaan kuminaa naamalleen. Tämä onkin eräs suurimpia mokia koko leffassa. En millään pysty yhdistämään energistä, kirvoella veistettynä sarjis - Dickiä tähän nykeröneräiseen ja muutenkin pliisuun leffa-Dickiin. Tämä versio on vain yksi lisää niihin vanhoihin D.T. - rainoihin, joiden pääosan esittäjällä ei ole mitään yhteistä sarjakuva-Dickin kanssa.

Leffan ehdottomasti parhaat palat tarjoavat *Big Boy Caprice* (**Al Pacino**), *Flattop* (**Bill Forsythe**) ja *Mumbles* (**Dustin Hoffman**), mutta myös pienemmät sivuosat ovat varsin herkullisesti toteutettuja..

Suurista rooleista ohuimman esittää jälleen **Madonna**, joka ei saa itsestään irti (tai ohjaa ja hänestä) millään Marilynin kaltaista sulokasta kameralle ja yleisölle flirttailua, vaikka hänelle annettaisiin kuinka rehevä herkkupu-pun osa.

Madonnan mukanaolo on tuonut elokuvaan kohtalaisen hyvää musiikinumeroita, joista ehdottomasti parhaimman esittää **Mandy Patinkin** duettona **Madonnan** kanssa. *Kat-somossa* edessäni istuneet noin 10-vuotiaat pikkutyöt nauttivat täysin siemauksin hyvän-tuulisesta musiikista ja matkivat **Madonnan** jo-kaista liikettä läpi elokuvan musiikinumeroiden.

*Dick Tracy*stä ei puutu hyvää huumori-akaani, johon oman lisänsä tuovat tahattomat kömpelyydet muutamissa kohtauksissa.

Kun olen viimeaikaisissa leffa-arvosteluis-sani käyttänyt *Batmania* vertailukohteena, niin tehdään se nyt vielä kerran: *Dick Tracy*stä ei tule suunnattomasta krääsä- ja markkinointi-kampanjasta huolimatta *Batmanin* tasoista hypermenestystä, vaikka se onkin kesän katsotuisimpia ja tuottoisimpia filmejä USA:ssa. Se kuitenkin kestää huomattavasti useamman katselukerran kuin *Batman*, ja saanee seurakseen myöhemmin tullen samalla tekniikalla käsiteltyjä sarjakuvien leffaversioita.

Vertailun vuoksi olisi mielenkiintoista nähdä toisesta ääripäästä vaikkapa jonkun *Torpedo 1936:n* elokuvaversio!

*Dick Tracy*n alkupalana esitetään usein *Roger Rabbit*-piirretty, joka täydentää *Disney*-illan annin.

J. Murtosaari
 Hollywood

